

Лико Д. В., д.с.-г.н., професор, Лико С. М., к.с.-г.н., професор, Мартинюк В. О., к.геогр.н., доцент, Портухай О. І., к.с.-г.н., доцент, Якута О. О., ст. викладач (Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне)

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ТА ДОСВІД РОЗРОБКИ СТРАТЕГІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ЛОКАЛЬНИХ ТЕРИТОРІЙ (НА ПРИКЛАДІ КОЗИНСЬКОЇ ГРОМАДИ) У РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Наведено та обґрунтовано алгоритм-схему розробки соціально-економічного розвитку локальної території (на прикладі Козинської об'єднаної територіальної громади (ОТГ)), що включає чотири послідовних і взаємозв'язаних блоки: кадастрово-облікову оцінку, власне модель сталого розвитку локальної території, SWOT-аналіз та кластерну стратегію розвитку. При проведенні кадастрово-облікової оцінки ОТГ розглянуто та проаналізовано демографічну ситуацію, ринок праці, стан розвитку інфраструктури, природно-ресурсний потенціал, екологічний стан території та наявність природоохоронних об'єктів. За результатами SWOT-аналізу побудовано SWOT-матриці, що дозволили виявити взаємозв'язки між «внутрішніми» (сильні та слабкі сторони) та «зовнішніми» (можливості та загрози) факторами, які мають стратегічне значення для Козинської ОТГ. Запропоновано кластерну модель розвитку громади, що включає формування агропромислового (плодоовочового, зернового, м'ясомолочного) та освітньо-виховного кластерів.

Ключові слова: об'єднана територіальна громада, стратегія соціально-економічного розвитку, кадастрово-облікова оцінка, SWOT-аналіз, пріоритети розвитку, цілі розвитку, кластерна стратегія.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Законом України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (від 05.02.2015 р. № 157-VIII) [2] та низкою інших нормативно-правових документів, які стосуються місцевого самоврядування та державної регіональної політики, був даний старт адміністративно-територіальної реформи в Україні. Згідно проголошеної реформи нові самоврядні території – об'єднані територіальні громади (ОТГ) – отримали значні повноваження щодо розвитку своїх громад, а також і відповідальність перед місцевими виборцями стосовно реального втілення

соціально-економічної політики на локальному рівні. Важливою передумовою розвитку ОТГ є розробка стратегії та короткотермінового плану дій соціально-економічного розвитку (СЕР) конкретної громади. Досвід показує, що основою ефективної моделі СЕР має стати концепція сталого розвитку локальних територій.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Питання сталого розвитку обговорювались провідними світовими вченими впродовж ХХ століття та найповніше його було розкрито під час Конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку, що відбулась у Ріо-де-Жанейро у 1992 році. У затвердженому Плані дій «Порядок денний на ХХІ століття» оточуюче середовище і соціально-економічний розвиток розглядаються як взаємопов'язані і взаємозалежні області.

Висвітлення основних понять, принципів та завдань сталого розвитку, а також розробка стратегій соціально-економічного розвитку громад сьогодні набуває значної актуальності. Низка цих питань знаходить відображення у працях І. Санжаровського (2008), О.В. Панухника (2009), М.О. Клименка та ін., А.М. Прищепи, О.А. Брежицької (2011, 2018), Б.І. Беззубка (2015), П.О. Саєнка (2016), М.І. Зверякова та ін. (2017), що значну увагу приділяли формуванню етапів розробки стратегій сталого розвитку, обґрунтуванню системи показників та пріоритетів розвитку громад.

У аспекті адміністративно-територіальної реформи в Україні ці питання потребують додаткового вивчення та детального аналізу відповідно до конкретно взятих територій.

Цілі статті. Мета роботи – розкрити методологічні підходи розробки стратегії соціально-економічного розвитку локальних територій (на прикладі Козинської ОТГ, Рівненська область).

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Козинська ОТГ була сформована однією з перших в Україні у результаті об'єднання 28 серпня 2016 року шести сільських рад Радивилівського району Рівненщини: Березинівської, Доброводської, Жовтневої (сьогодні Новопляшівська), Іващуківської, Козинської і Пустоїваннівської (Рішення від 15, 18, 19, 22 і 27 квітня 2016 року) з адміністративним центром у селі Козин.

Однією з перших необхідних умов для розвитку Козинської ОТГ та отримання коштів з державного бюджету у вигляді субвенцій була розробка стратегії її сталого СЕР та плану дій.

Робота над розробкою стратегії здійснювалася за алгоритм-схемою (рис. 1), що включала чотири послідовних і взаємозв'язаних

блоки. Перший блок містить кадастрово-облікову оцінку, другий – власне модель сталого розвитку локальної території, якою, у нашому випадку, виступає Козинська ОТГ. Третій блок алгоритм-схеми стратегії сталого СЕР включає SWOT-аналіз сильних (S) і слабких (W) сторін та можливостей (O) і загроз (T) територіального простору громади. Четвертий блок ґрунтується на кластерній стратегії розвитку освітньо-виховного та суспільно-господарського комплексу ОТГ.

При проведенні кадастрово-облікової оцінки об'єднаної територіальної громади були розглянуті та проаналізовані наступні блоки показників: демографічна ситуація, ринок праці, стан розвитку інфраструктури, природно-ресурсний потенціал, динаміка та особливості соціально-економічного розвитку, екологічний стан території та наявність природоохоронних об'єктів.

Аналіз динаміки кількості населення Козинської громади за останні 13 років показав чисельне скорочення її мешканців. Так, у 2017 році кількість населення становила 7 284 тис. осіб, що на 1329 осіб менше у порівнянні з 2003 р.

За період з 2001 року по 2017 рік серед місцевого населення Козинської ОТГ переважали особи працездатного віку (67% у 2017 р.), а найменшу кількість становило населення старшого від працездатного віку (15%).

Останнім часом відбувається масовий відтік населення працездатного віку, що зумовлена наступними чинниками: зростанням безробіття, великою різницею в рівні оплати праці в Україні та західних країнах, відсутністю перспектив професійного зростання, економічною нестабільністю, невизначеністю шляхів поліпшення рівня життя, відсутністю безпеки громадян тощо.

Помітне місце у структурі зайнятості населення Козинської ОТГ посідає освітня та медична сфери. Так, у загальноосвітніх навчальних закладах кількість педагогічних працівників у 2017 р. становила 108 осіб, що на 35% працівників більше, ніж у 2001 р. Значно менше педагогічних працівників у дошкільних навчальних закладах: у 2017 р. – 22 особи, але цей показник на 41% більший у порівнянні з 2001 р. У позашкільних навчальних закладах працювало лише 13 педагогічних працівників, що на 4 особи більше ніж у 2001 р. (9 осіб). Отже, у закладах освіти в основному спостерігається тенденція до незначного збільшення кількості педагогічних працівників.

Рис. 1. Алгоритм-схема розробки стратегії сталого соціально-економічного розвитку громади [8]

Простежується зменшення кількості працюючих у сфері культури з 17 осіб у 2001 р. до 15 – у 2017 р.

За досліджуваний період відбулася незначна зміна кількості середнього медичного персоналу у комунальних медичних закладах. У 2017 р. цей показник становив 16 осіб на територіальну громаду 7284 особи.

В інших сферах зайнятості спостерігалось зростання кількості малих підприємств на 10 тис. населення від 4 до 13. У свою чергу, кі-

лькість зареєстрованих підприємців змінювалася від 60 до 81, у 2017 р. цей показник становить 73 особи.

Важливою умовою розвитку соціальної сфери, поряд із наявністю робочих місць, є створення комфортних умов проживання на селі, формування виробничої і соціальної інфраструктури.

У результаті аналізу розвитку інфраструктури Козинської ОТГ було виявлено незначне зростання показників її виробничої частини. Водопостачання відбувається у режимі 24 годин на добу, а кількість будинків, що користуються послугою централізованого водопостачання становила лише 130 у 2017 р.

Протяжність мереж зовнішнього освітлення з 2001 р. зросла у два рази та станом на 2017 р. становила 11,57 км. Відповідно зросла і кількість світлоточок у мережі зовнішнього освітлення з 16 у 2010 р. до 172 точок у 2017 р.

За досліджуваний період загальна протяжність вулично-дорожньої мережі в межах територіальної громади зросла лише на 22,25 км. Також з 2001 року по 2016 рік загальна протяжність комунальних доріг збільшилася лише на 3,17 км, протяжність вулично-дорожньої мережі з твердим покриттям на 21,22 км. Площа відремонтованих доріг поточним ремонтом становила у 2010 р. 4200 м², а у 2016 р. – 2150 м², що майже у 2 рази менше. Незважаючи на низькі темпи будівництва та ремонту доріг відбулося збільшення вдвічі кількості автомобільних маршрутів: з 17 у 2001 р. до 35 у 2017 р.

У соціальній інфраструктурі спостерігалось зменшення комунальних загальноосвітніх, лікарняних та амбулаторно-поліклінічних закладів. Так, кількість лікарняних закладів, які утримуються з місцевого бюджету, зменшилася на одну одиницю (у 2017 р. – 10), кількість амбулаторно-поліклінічних закладів – на дві одиниці (у 2017 р. – 5) та кількість комунальних загальноосвітніх закладів – на дві одиниці (у 2017 р. – 3).

Позитивним моментом вважаємо отримання Козинським навчально-виховним комплексом «Загальноосвітня школа I-III ступенів-колегіум» статусу опорної школи, що дозволить якісно підвищити рівень навчання дітей громади та забезпечить роботою педагогічних працівників.

Однак незмінною залишилася кількість комунальних дошкільних закладів (3), закладів культури (10), закладів клубного типу (10)

та публічних масових бібліотек (6). Варто відмітити збільшення кількості дитячих, спортивних майданчиків в житлових мікрорайонах з 15 до 20.

Протягом 2001-2017 рр. спостерігалось зростання заробітної плати лікарів, вчителів та працівників у сфері культури. Причому у 2017 р. заробітна плата вчителя зросла майже у два рази в порівнянні з 2015 р. (2191 грн) і становить 5231 грн.

На території Козинської ОТГ кожен п'ятий (1628 осіб) житель отримує соціальну допомогу (всі види допомоги) та соціальні послуги, що є загальнодержавною тенденцією.

У кадастрово-обліковій оцінці Козинської ОТГ вагоме значення відведено аналізу природно-ресурсного потенціалу. Так, для ведення сільського господарства та отримання високих урожаїв і якісної екологічно чистої продукції, важливим є родючість ґрунтів та екологічний стан, що враховують при здійсненні їхньої якісної оцінки. Можливість розвитку органічного землеробства сприятиме підтримці вітчизняного виробника товарів, а отримання в подальшому якісної органічної продукції, сертифікованої за Європейськими стандартами, дасть можливість вийти на міжнародні ринки. Крім того, це дозволить створити нові робочі місця, що сприятиме формуванню та впровадженню механізмів соціально-економічної самодостатності регіону і зменшуватиме соціальну напругу на селі.

Загальноприйнятим для якісної оцінки ґрунтів є агроекологічний метод, який враховує сукупність основних властивостей, що характеризують здатність ґрунту забезпечувати потребу рослин у поживних речовинах і вологості в конкретних умовах повітряного, теплового режимів і реакції ґрунтового середовища.

Для аналізу стану ґрунтів Козинської ОТГ використані дані агрохімічної паспортизації полів та земельних ділянок, проведеної РФДУ «Інститут охорони ґрунтів України». Згідно із цими даними, за агрохімічним балом більшість агровиробничих груп ґрунтів характеризуються середньою якістю та входять до V (51-60 бали) і VI груп (41-50 бали). Для них характерна помірна забезпеченість поживними речовинами і продуктивною вологою, низьким (1,1-2,0%) та середнім вмістом гумусу (2,1-3,0%). Врожаї, отримані на цих ґрунтах, коливаються у широких межах залежно від рівня окультурення. Такі ґрунти потребують заходів з покращення їхніх агрохімічних власти-

востей.

На сьогоднішній день важливе місце посідає проблема утилізації відходів, а у сільських населених пунктах – відсутність відповідних контейнерів для збору та сортування сміття. Об'єм зібраних твердих побутових відходів від населення з 2015-2017 рр. знаходився у межах 3,508-3,876 м³.

З природоохоронних територій у межах громади знаходиться лише три об'єкти природно-заповідного фонду. Це ботанічний заказник місцевого значення Урочище «Савчуки» (65,3 га), комплексна пам'ятка природи місцевого значення парк «Зарічненський» загальною площею 0,6 га на території обласного багатoproфільного санаторію «Козинський» та ботанічна пам'ятка природи місцевого значення Острів «Замок» (4 га). Тому для збереження стійкості ландшафтів та зменшення антропогенного навантаження на природне середовище необхідно збільшувати площу природно-заповідного фонду та формувати екологічну мережу.

Важливою складовою у еколого-ландшафтному плануванні розвитку території є просторово-типологічна структура угідь громади, у тому числі селитебна структура (площа зайнята житловою та господарською забудовою). Картометричні дослідження показали, що колишні Козинська та Іващуківська с/р займають найбільшу площу в новоствореній громаді, відповідно 22,21% та 21,77%. Найбільше селитебне навантаження має колишня Козинська с/р (26,61%) та Іващуківська с/р (20,94%), а на третьому місці Пустоіваннівська с/р (18,73%). Загальний показник селитебного навантаження Козинської ОТГ становить 12,32%. Ми рекомендуємо у подальшому планомірно розвивати поселенську структуру в межах ОТГ аби уникнути диспропорцій селитебного навантаження. З цією метою необхідно планувати інфраструктурні проекти для територій колишніх Березинівської, Добриводської, Новопляшівської с/р.

Таким чином, кадастрово-облікова оцінка Козинської ОТГ характеризує стан соціальних, економічних та екологічних показників, що були нами використані при розробці власне моделі сталого розвитку локальної території, якою виступає Козинська ОТГ та відображені у другому блоці алгоритм-схеми стратегії сталого СЕР громади.

Дана модель ґрунтується на уже класичній тріаді розвитку території та включає соціальну, економічну та екологічну підсистеми.

Соціальна підсистема базується на оціночних показниках населення (чисельність та динаміка, приріст населення, статева та вікова структури, зайнятість та безробіття, середньомісячна заробітна плата працівників тощо), житлового фонду, охорони здоров'я, освітніх послуг, культури та мистецтва, а також питаннях централізованого водопостачання, водовідведення, тепlopостачання, благоустрою ОТГ. Економічна підсистема включає питання бюджету, власне економічного розвитку, тарифів та послуг комунальних підприємств, собівартості та утримання закладів й установ інфраструктури, прибутку (чи збитку) діючих підприємств та господарств ОТГ. До екологічної підсистеми Козинської ОТГ ми віднесли геоекологічний стан земельного фонду, аналіз викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, особливості водокористування та водовідведення, питання твердих побутових відходів та їх утилізації, розвиток об'єктів природно-заповідного фонду тощо.

Третій блок алгоритм-схеми стратегії сталого СЕР Козинської ОТГ ґрунтується на SWOT-аналізі територіального простору громади. Сюди ми включили такі складові як географічне положення, населення та зайнятість, ступінь кваліфікації працівників, просторова організація, екологічний стан довкілля, житлова сфера, інженерна та транспортна інфраструктура, соціальна сфера та інфраструктура, економіка. Даний блок включає SWOT-матриці, що дозволяють виявити взаємозв'язки між «внутрішніми» (сильні та слабкі сторони) та «зовнішніми» (можливості та загрози) факторами, які мають стратегічне значення для Козинської громади (рис. 2-4). Взаємозв'язки, показані пунктирними лініями, дозволяють сформулювати порівняльні переваги, виклики і ризики, які є основою для стратегічного вибору – формулювання стратегічних та операційних цілей розвитку громади на довгострокову перспективу.

Серед сильних сторін територіального простору громади необхідно відзначити наявність незайманих ніш для розвитку малого і середнього підприємництва, наявність вільної робочої сили, сприятливі агроґрунтові умови для розвитку сільського господарства та переходу до органічного землеробства, транзитне розташування території громади, а також сприятливий інвестиційний клімат.

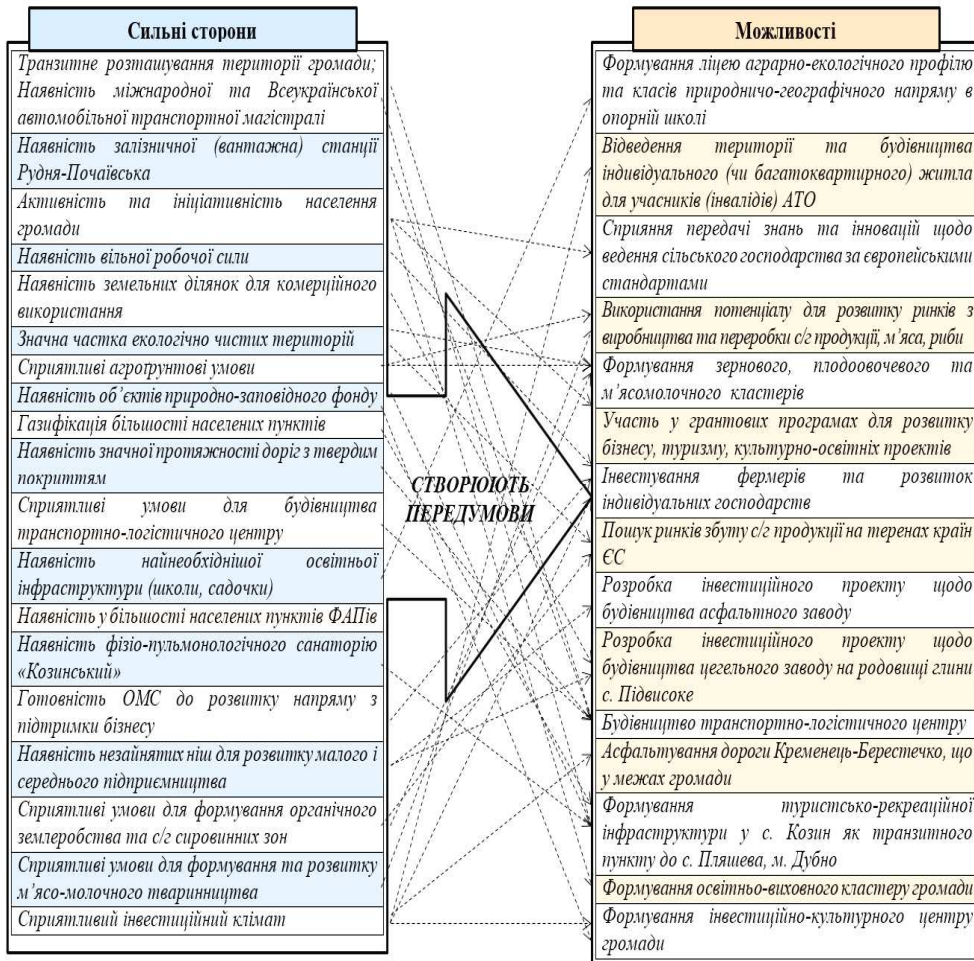

Рис. 2. Матриця сильних сторін, які створюють передумови й дають можливості для розробки стратегічних та операційних цілей Козинської ОТГ [8]

Відповідно, серед можливостей розвитку громади необхідно робити акцент на інвестування фермерів та розвиток індивідуальних господарств за різними галузями (бджільництво, птахівництво, садівництво тощо), формування плодоовочевого, зернового та м'ясо-молочного кластерів, використання потенціалу для розвитку ринків збуту сільськогосподарської та ін. видів продукції, будівництво транспортно-логістичного центру, участь у грантових програмах для розвитку бізнесу, туризму, культурно-освітніх проєктів, а також формування освітньо-виховного кластеру громади.

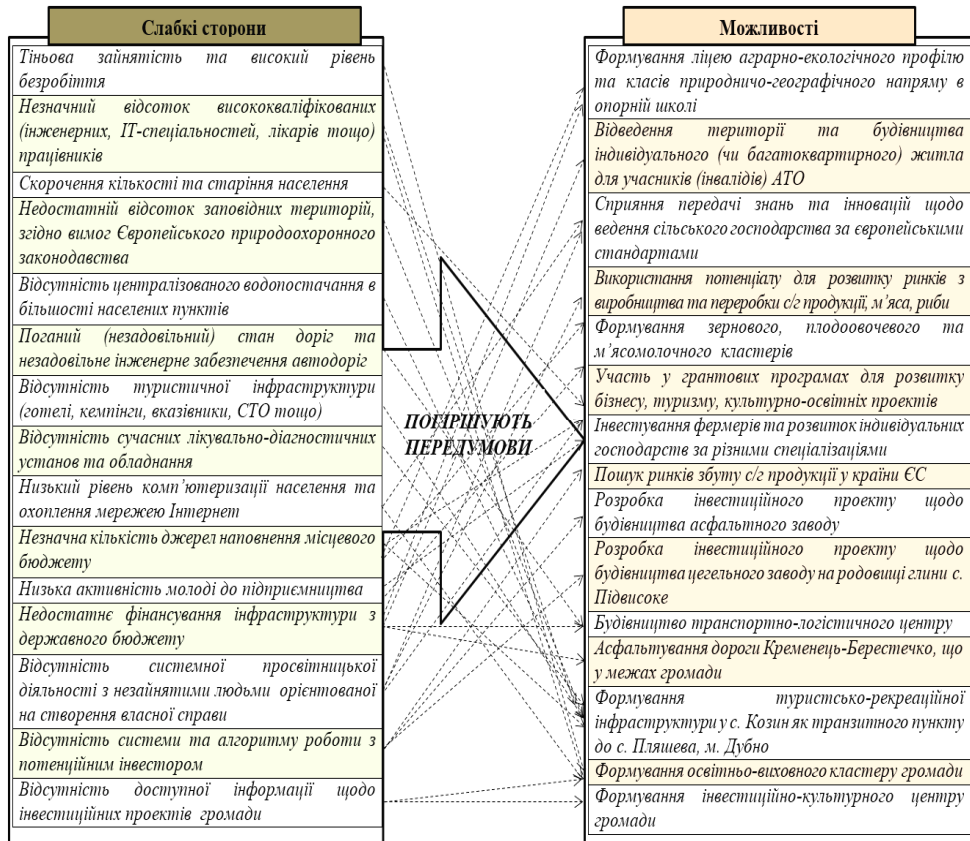

Рис. 3. Матриця слабких сторін, що погіршують передумови для розробки стратегічних та операційних цілей Козинської ОТГ [8]

Серед зовнішніх загроз розвитку Козинської громади необхідно виділити нестабільну внутрішньо- та зовнішньополітичну ситуацію в Україні, курсову нестабільність гривні, корупцію в органах місцевого самоврядування, відсутність дешевих фінансово-кредитних ресурсів для бізнесу, нестабільність ринків збуту сільськогосподарської продукції та ціни на неї тощо. Серед внутрішніх загроз – подальше скорочення кількості населення, низьку якість висококваліфікованих спеціалістів у ключових секторах економіки громади, поганий стан доріг та їхнє незадовільне інженерне забезпечення, відсутність фінансової підтримки підприємництва з місцевого бюджету та недостатній рівень поінформованості населення щодо європейських стандартів ведення фермерства (домогосподарств) тощо (рис. 4).

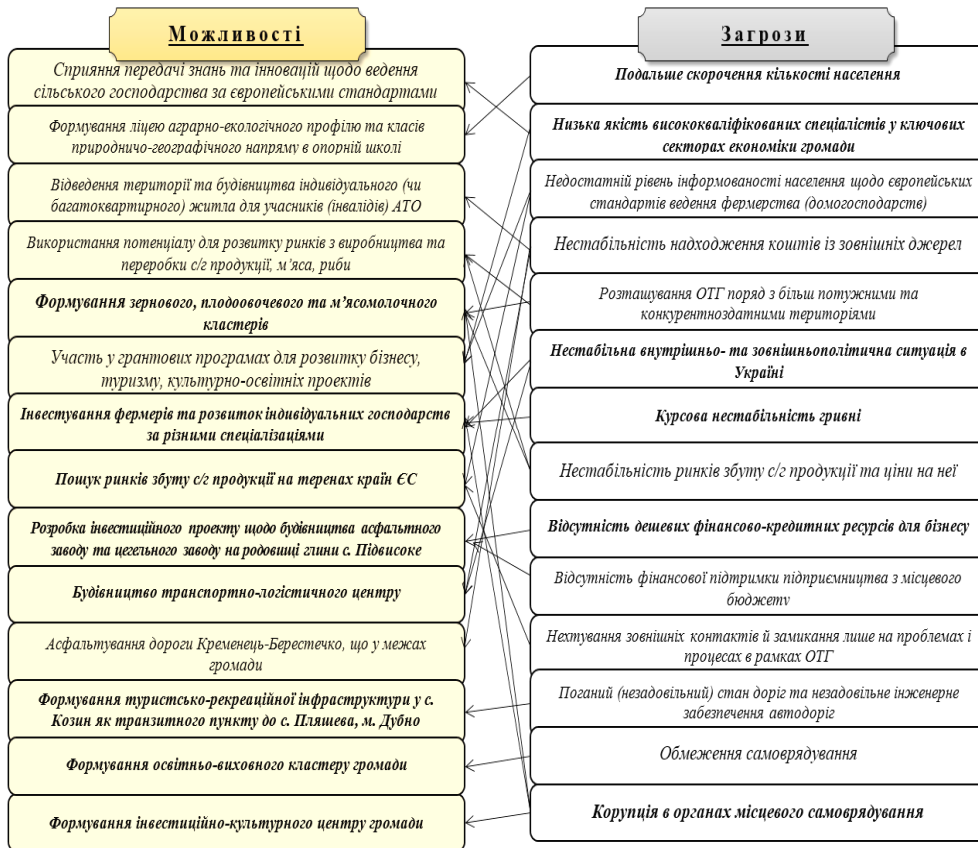

Рис. 4. Матриця можливостей та загроз для розробки стратегічних та операційних цілей Козинської ОТГ [8]

Після проведення SWOT-аналізу територіального простору громади, а також аналізу анкет та опитувальних листів мешканців громади нами були визначені пріоритети та стратегічні цілі розвитку Козинської ОТГ, що були відображені у четвертому блоці алгоритм-схеми стратегії сталого СЕР громади. Він ґрунтується на кластерній стратегії розвитку освітньо-виховного та суспільно-господарського комплексу ОТГ.

Необхідність побудови кластерних моделей розвитку новостворених громад обумовлена економічним ефектом та сприяє підвищенню рівня їхньої конкурентоспроможності. Саме кластери як форма співпраці підприємств та організацій на окремій території дають змогу підвищити ефективність формування та використання виробничого, торговельного, трудового, інноваційного, інвестиційного та інформаційного потенціалів територіальної громади.

Для ефективного економіко-господарського функціонування

Козинської громади запропоновано формування зернового, плодочовечового, м'ясо-молочного кластерів. У подальшому це дозволить сформувати цілісний агропромисловий кластер з виходом кінцевої продукції на зовнішні ринки. Кінцевою ланкою розвитку такого кластеру є створення транспортно-логістичного центру на базі Рудня-Почаївської залізничної станції.

Для забезпечення високого рівня людського розвитку громади, підвищення освіченості населення необхідним є формування освітньо-виховного кластеру (комплексу), що сприятиме модернізації освіти (дошкільної, шкільної, позашкільної), її інтеграції до європейського освітнього простору та переорієнтації на якісну реалізацію всього комплексу освітніх потреб населення в Козинській громаді.

Перехід на кластерну модель соціально-економічного розвитку, виходячи з наявного потенціалу Козинської ОТГ, сприятиме підвищенню динамічності, збалансованості, інноваційності та ефективності територіального розвитку, забезпечить підвищення рівня конкурентоспроможності громади.

Висновки. Розробку стратегії соціально-економічного розвитку Козинської ОТГ проводили за алгоритм-схемою, що включала чотири послідовних і взаємозв'язаних блоки. Перший блок містить кадастрово-облікову оцінку, другий – власне модель сталого розвитку локальної території, якою, у нашому випадку, виступає Козинська ОТГ. Третій блок алгоритм-схеми стратегії сталого СЕР включає SWOT-аналіз сильних (S) і слабких (W) сторін та можливостей (O) і загроз (T) територіального простору громади. Четвертий блок ґрунтується на кластерній стратегії розвитку освітньо-виховного та суспільно-господарського комплексу ОТГ. Такий підхід дозволив детально вивчити стан соціальної, економічної та екологічної підсистем і виокремити пріоритети, цілі та оперативні завдання розвитку громади.

Досвід розробки стратегії СЕР Козинської ОТГ засвідчив, що немає усталеного підходу до розробки подібних стратегій для сільських ОТГ. Сьогодні зусилля наукової спільноти мають бути зосереджені на виробленні єдиних підходів та критеріїв для розробки стратегії СЕР сільських (міських) ОТГ на засадах сталого розвитку та з урахуванням специфіки місцевих умов. Тільки досягнувши збалансованості розвитку згаданої тріади (економічного, соціального та екологічного блоків) можна говорити про поступальний рух СЕР громад.

1. Беззубко Б. І. Стан державних механізмів планування розвитку територій. *Актуальні проблеми державного управління* : зб. наук. праць. 2015. № 1(47). С. 231–234. 2. Про добровільне об'єднання територіальних громад :

Закон України (від 5 лютого 2015 року № 157-VIII). URL: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/157-19 (дата звернення: 25.10.2018). **3.** Панухник О. В. Методичне забезпечення стратегічного планування в регіонах України. *Актуальні проблеми економіки* : науковий економічний журнал. 2009. № 1. С. 152–157. **4.** Розроблення та впровадження стратегічного плану розвитку регіону : практ. посібн. / за ред. І. Санжаровського. К. : К.І.С., 2008. 214 с. **5.** Саєнко П. О. Експрес-розробка стратегічного плану сталого розвитку новоутвореної територіальної громади. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2016. № 6 (230). С. 120–123. **6.** Клименко М. О., Клименко О. М., Клименко Л. В. Сталий розвиток міських громад : підручник. К. : Видавничий дім «Кондор», 2018. 296 с. **7.** Зверяков М. І., Ковальов А. І., Сментина Н. В. Стратегічне планування збалансованого розвитку територіальних соціально-економічних систем в умовах децентралізації : монографія. Одеса : ОНЕУ, 2017. 175 с. **8.** Стратегія сталого соціально-економічного розвитку Козинської ОТГ до 2020 р. Козин, 2017. 105 с. **9.** Клименко М. О., Прищепка А. М., Брежицька О. А. Оцінка соціо-економіко-екологічного стану селітебної території міських поселень в контексті сталого розвитку. *Збірник наукових праць ЖНАУ*. 2011. № 1 (28). С. 95–103.

REFERENCES:

1. Bezzubko B. I. Stan derzhavnykh mekhanizmiv planuvannya rozvytku terytorii. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia* : zb. nauk. prats. 2015. № 1(47). S. 231–234. **2.** Pro dobrovilne obiednannya terytorialnykh hromad : Zakon Ukrainy (vid 5 liutoho 2015 roku № 157-VIII). URL: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/157-19 (data zvernennia: 25.10.2018). **3.** Panukhnyk O. V. Metodychne zabezpechennia stratehichnoho planuvannya v rehionakh Ukrainy. *Aktualni problemy ekonomiky* : naukovyi ekonomichnyi zhurnal. 2009. № 1. S. 152–157. **4.** Rozroblennia ta vprovadzhenia stratehichnoho planu rozvytku rehionu : prakt. posibn. / za red. I. Sanzharovskoho. K. : K.I.S., 2008. 214 s. **5.** Saienko P. O. Ekspres-rozrobka stratehichnoho planu staloho rozvytku novoutvorenoi terytorialnoi hromady. *Visnyk Skhidnoukrainskoho natsionalnoho universytetu imeni Volodymyra Dalia*. 2016. № 6 (230). S. 120–123. **6.** Klymenko M. O., Klymenko O. M., Klymenko L. V. Stalyi rozvytok mistsevykh hromad : pidruchnyk. K. : Vydavnychiy dim «Kondor», 2018. 296 s. **7.** Zvieriakov M. I., Kovalov A. I., Smentyna N. V. Stratehichne planuvannya zbalansovanoho rozvytku terytorialnykh sotsialno-ekonomichnykh system v umovakh detsentralizatsii : monohrafiia. Odessa : ONEU, 2017. 175 s. **8.** Stratehiia staloho sotsialno-ekonomichnoho rozvytku Kozynskoi OTH do 2020 r. Kozyn, 2017. 105 s. **9.** Klymenko M. O., Pryshchepa A. M., Brezhytska O. A. Otsinka sotsio-ekonomiko-ekolohichnoho stanu selitebnoi terytorii miskyykh poselen v konteksti staloho rozvytku. *Zbirnyk naukovykh prats ZhNAU*. 2011. № 1 (28). S. 95–103.

Рецензент: д.с.-г.н., професор Клименко М. О. (НУВГП)

Lyko D. V., Doctor of Agricultural Sciences, Professor, Lyko S. M., Candidate of Agricultural Sciences (Ph.D.), Professor, Martyniuk V. O., Candidate of Geographical Sciences (Ph.D.), Associate Professor, Portukhai O. I., Candidate of Agricultural Sciences (Ph.D.), Associate Professor, Yakuta O. O., Senior Lecturer (Rivne State University of Humanities, Rivne)

METHODOLOGICAL APPROACHES AND EXPERIENCE OF DEVELOPMENT THE STRATEGY OF SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF LOCAL TERRITORIES (IN THE CASE OF THE KOZIN COMMUNITY) IN THE RIVEN REGION

The algorithm-chart of the development of the socio-economic development of the local area is illustrated and described on the example of the Kozinsky United Territorial Community (UTC), which includes four successive and interconnected blocks: cadastre-registration estimation, the actual model of sustainable development of the local area, SWOT-analysis and a cluster development strategy. During realization of cadastre-registration estimation of the united territorial community, the demographic situation, the labor market, the state of infrastructure development, natural resource potential, the ecological state of the territory and the presence of nature protection objects are reviewed and analyzed. According to the results of the SWOT-analysis, SWOT-matrices were constructed, which allowed to identify the relationships between «internal» (strengths and weaknesses) and «external» (opportunities and threats) factors that are of strategic importance to Kozinsk UTC. The cluster model of community development is proposed, which includes formation of agro-industrial (fruit and vegetable, grain, meat and dairy) and educational-educational clusters.

Key words: united territorial community, strategy of social and economic development, cadastral and accounting estimation, SWOT-analysis, development priorities, development goals, cluster strategy.

**Лыко Д. В., д.с.-х.н., проф., Лыко С. М., к.с.-х.н., профессор.,
Мартынюк В. А., к.геогр.н., доцент, Портухай О. И., к.с.-х.н., доцент,
Якута О. А., ст. преподаватель (Ровенский государственный
гуманитарный университет, г. Ровно)**

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ И ОПЫТ РАЗРАБОТКИ СТРАТЕГИИ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ЛОКАЛЬНЫХ ТЕРРИТОРИЙ (НА ПРИМЕРЕ КОЗИНСКОЙ ОБЩИНЫ) В РОВЕНСКОЙ ОБЛАСТИ

Приведена и обоснована алгоритм-схема разработки социально-экономического развития локальной территории (на примере Козинской объединенной территориальной общины (ОТО)), которая включает четыре последовательных и взаимосвязанных блока: кадастрово-учетную оценку, собственно модель устойчивого развития локальной территории, SWOT-анализ и кластерную стратегию развития. При проведении кадастрово-учетной оценки ОТО рассмотрена и проанализирована демографическая ситуация, рынок труда, состояние развития инфраструктуры, естественно-ресурсный потенциал, экологическое состояние территории и наличие природоохранных объектов. По результатам SWOT-анализа построено SWOT-матрицы, которые позволили выявить взаимосвязи между «внутренними» (сильные и слабые стороны) и «внешними» (возможности и угрозы) факторами, которые имеют стратегическое значение для социально-экономического развития Козинской ОТО. Предложена кластерная модель развития ОТО, которая включает формирование агропромышленного (плодоовощного, зернового, мясомолочного) и образовательно-воспитательного кластеров.

Ключевые слова: объединенная территориальная община, стратегия социально-экономического развития, кадастрово-учетная оценка, SWOT-анализ, приоритеты развития, цели развития, кластерная стратегия.
